

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE: PR. CONF. DR. PATRICIU VLAICU, PĂRINTELE PROFESOR DR. VASILE SAVA – UN VREDNIC SLUJITOR AL BISERICII	13
---	----

INTRODUCERE	19
-------------------	----

PARTEA I

CAPITOLUL I

1. VASILE SAVA – NAȘTEREA, COPILĂRIA ȘI ANII TINEREȚII	23
1.1. VASILE SAVA – PREGĂTIREA ȘCOLARĂ ȘI UNIVERSITARĂ	23
1.2. VASILE SAVA – CADRU MILITAR MOBILIZAT ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL	30

CAPITOLUL II

2. PR. VASILE SAVA ȘI ACTIVITATEA SA BISERICESCĂ ÎN EPARHIA VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI	35
2.1. VASILE SAVA – SECRETAR CONSISTORIAL	35
2.2. VASILE SAVA – CONSILIER EPARHIAL	39
2.3. VASILE SAVA – VICAR EPARHIAL	47
2.4. ACTIVITATEA CANONICĂ, ADMINISTRATIVĂ ȘI MISIONARĂ A PĂRINTELUI PROF. DR. VASILE SAVA	48

CAPITOLUL III

3. PR. VASILE SAVA – PROFESOR DE DREPT BISERICESC LA ACADEMIA TEOLOGICĂ ORTODOXĂ DIN CLUJ	55
3.1. PREDAREA DISCIPLINEI DREPTULUI BISERICESC LA FACULTATEA DE DREPT A UNIVERSITĂȚII ROMÂNEȘTI DIN CLUJ	55
3.2. PREDAREA DISCIPLINEI DREPTULUI BISERICESC LA ACADEMIA TEOLOGICĂ ORTODOXĂ ROMÂNĂ DIN CLUJ PÂNĂ LA INSTAURAREA COMUNISMULUI ...	65
3.3. PR. PROF. DR. VASILE SAVA – PROFESOR LA ACADEMIA TEOLOGICĂ ORTODOXĂ DIN CLUJ (1924-1948)	68

3.4. PR. PROF. DR. VASILE SAVA – RECTOR AL ACADEMIEI TEOLOGICE DIN CLUJ (1946-1948)	72
3.5. PENSIONAREA PĂRINTELUI VASILE SAVA	78
3.6. ACTIVITATEA PĂRINTELUI PROF. DR. VASILE SAVA DUPĂ PENSIONARE. ARESTAREA ȘI RELUAREA ACTIVITĂȚII SALE ÎN CADRUL EPARHIEI CLUJULUI ...	83
3.7. ULTIMII ANI DE VIAȚĂ AI PĂRINTELUI VASILE SAVA	87

CAPITOLUL IV

4. OPERA PĂRINTELUI PROF. DR. VASILE SAVA	95
4.1. STUDIILE ȘI ARTICOLELE PĂRINTELUI VASILE SAVA ÎN ORDINE CRO-NOLOGICĂ	97
4.2. MANUSCRISE DE DREPT BISERICESC ALE PĂRINTELUI VASILE SAVA ...	106

CAPITOLUL V

5. URMAȘII PĂRINTELUI PROF. DR. VASILE SAVA LA CATEDRA DE DREPT BISERICESC	
5.1. PR. PROF. VASILE PETRAȘCU (1939-1940; 1948-1949)	113
5.2. VICTOR IENCIU (IANUARIE 1949 - OCTOMBRIE 1949)	116
5.3. ARHID. DR. TITUS ȚIFU (OCT. 1949-AUGUST 1952)	126
5.4. ARHID. PROF. DR. IOAN FLOCA (1990-1998)	128
5.5. PR. CONF. DR. IRIMIE MARGA (1990-1995)	130
5.6. PR. CONF. DR. PATRICIU VLAICU (1993-PREZENT)	133
5.7. PR. LECT. DR. IOAN COZMA (2011-2012)	136
5.8. PR. LECT. DR. RĂZVAN PERȘA (2014-PREZENT)	137

PARTEA A II-A

PĂRINTELE PROF. DR. VASILE SAVA - DOCUMENTE DE ARHIVĂ	141
Doc. 1. Atestat școlar emis de către Gimnaziul Evanghelic German din Reghin elevului Vasile Sava, 20 iunie 1903.	141
Doc. 2. Certificat de maturitate emis de către Liceul Superior Reformat Maghiar din Reghin elevului Vasile Sava, 30 iunie 1907.	142
Doc. 3. Absolutor emis de către Institutul Pedagogic-Teologic din Sibiu elevului Vasile Sava, 6 iunie 1910.	143
Doc. 4. Adeverință emisă de către protopopul Tuliu Roșescu cu privire la activitatea lui Vasile Sava în funcția de catehet la școlile din Cluj, 23 septembrie 1913.	144

Doc. 5. Convocare pentru numirea lui Vasile Sava în postul de secretar consistorial al Eparhiei Clujului, 28 noiembrie/11 decembrie 1920.	144
Doc. 6. Solicitarea lui Vasile Sava pentru acordarea unui concediu în vederea pregătirii pentru examenele universitare, 12 mai 1921.	145
Doc. 7. Decizia de acordare a unui concediu pentru Vasile Sava în vederea pregătirii pentru examenele universitare, 12 mai 1921.	145
Doc. 8. Tipărirea protocolului sinodal pe anul 1921 de către Vasile Sava, notar sinodal, 5 octombrie 1921.	145
Doc. 9. Extras din procesul verbal al Consistoriului eparhial cu privire la numirea lui Vasile Sava în postul de secretar consistorial al Eparhiei Clujului, 15/28 noiembrie 1921. ...	146
Doc. 10. Decret de numire definitivă a lui Vasile Sava în postul de secretar consistorial al Eparhiei Clujului, 15/28 noiembrie 1921.	146
Doc. 10. Solicitarea lui Vasile Sava pentru acordarea unui concediu în vederea pregătirii pentru examenele universitare, 1 februarie 1922.	147
Doc. 12. Diplomă de doctor în Drept acordată lui Vasile Sava de către Universitatea Regele Ferdinand I din Cluj, 11 martie 1922.	147
Doc. 13. Memoriul lui Vasile Sava adresat episcopului Nicolae Ivan cu privire la activitatea sa anterioară, 1 mai 1922.	148
Doc. 14. Decizia de numire a lui Vasile Sava în postul de asesor consistorial, 2 mai 1922	149
Doc. 15. Decizia ministerială de numire a lui Vasile Sava în postul de asesor consistorial, 16 mai 1922.	150
Doc. 16. Cerere de concediu adresată de Vasile Sava cu prilejul căsătoriei sale cu Letiția Vâlcu, 23 octombrie 1922.	150
Doc. 17. Adresa lui Vasile Sava cu privire la scutirile financiare în urma căsătoriei, 29 noiembrie 1922.	151
Doc. 18. Adresă către Ministerul Cultelor pentru reducerea chiriei lui Vasile Sava în urma căsătoriei, 29 noiembrie 1922.	151
Doc. 19. Adresa lui Vasile Sava cu privire la drepturile financiare pentru activitatea în referenda școlară, 18 decembrie 1922.	151
Doc. 20. Jurământul depus de Vasile Sava pentru postul de asesor consistorial, 16 ianuarie 1923.	152
Doc. 21. Decret de numire a arhidiaconului Vasile Sava ca asesor consistorial deplin, 30 ianuarie 1923.	152
Doc. 22. Desemnarea arhidiaconului Vasile Sava ca membru cu dreptul de supraveghere și control în comisia de edificare a catedralei, 9 iulie 1923.....	153
Doc. 23. Anunț pentru concursurile de ocupare a posturilor de profesori la nou-înființatul Institut Teologic Ortodox din Cluj, 17 iunie 1924.....	153
Doc. 24. Remunerarea activității arhidiaconului Vasile Sava ca referent în comisia de edificare a Catedralei eparhiale, 17 iunie 1924.....	154

Doc. 25. Cererea arhidiaconului Vasile Sava pentru suplinirea cursurilor de drept canonic la nou-înființatul Institut Teologic Ortodox din Cluj, 7 august 1924.....	155
Doc. 26. Confirmarea suplinirii cursurilor de drept bisericesc de către arhid. Vasile Sava la nou-înființatul Institut Teologic Ortodox din Cluj, 31 august 1924.....	155
Doc. 27. Cererea către Ministerul Cultelor pentru suplinirea cursurilor de drept canonic la Institut Teologic Ortodox din Cluj de către Dr. Vasile Sava, 10 septembrie 1924. ..	156
Doc. 28. Confirmare ministerială cu privire la remunerarea orelor de drept bisericesc predate de către Vasile Sava la Academia Teologică Ortodoxă din Cluj, 17 iunie 1925.	156
Doc. 29. Decizie eparhială de remunerare a orelor de drept bisericesc predate de către arhid. Vasile Sava la Academia Teologică Ortodoxă din Cluj, 20 iunie 1925.	157
Doc. 30. Decret regal de conferire a distincției „Răsplata Muncii pentru Biserică” pentru activitatea lui Vasile Sava în slujba Bisericii, 11 iunie 1926.....	157
Doc. 31. Solicitarea lui Vasile Sava de plată a contribuțiilor la fondul de pensii pentru activitatea sa din perioada 1912-1921, 26 noiembrie 1926.....	158
Doc. 32. Aprobare eparhială pentru plata contribuțiilor la fondul de pensii pentru activitatea lui Vasile Sava din perioada 1912-1921, 29 noiembrie 1926.	158
Doc. 33. Decizie de remunerare a orelor de drept bisericesc predate de către Vasile Sava la Academia Teologică din Cluj, 31 octombrie 1927.....	159
Doc. 34. Decizie ministerială de remunerare a orelor de drept bisericesc predate de către arhid. Vasile Sava la Academia Teologică Ortodoxă din Cluj, 13 decembrie 1927... ..	159
Doc. 35. Adresă către Oficiul de casă pentru remunerarea orelor de drept bisericesc predate de Pr. Vasile Sava la Academia Teologică, 16 decembrie 1927.	160
Doc. 36. Jurământul depus de Pr. Vasile Sava în vederea hirotesiei în treapta de protoiereu onorific, 13 mai 1928.	160
Doc. 37. Notă oficială cu privire la hirotesia lui Vasile Sava în treapta de protoiereu onorific, 16 mai 1928.....	161
Doc. 38. Adeverință cu privire la activitatea și hirotonia lui Vasile Sava, 23 mai 1928.....	161
Doc. 39. Adeverință cu privire la activitatea și hirotonia lui Vasile Sava, 28 mai 1928.....	161
Doc. 40. Decizie de remunerare a Părintelui Vasile Sava pentru administrarea fondului forestier al Episcopiei Clujului, 28 martie 1930.	162
Doc. 41. Decizia de remunerare extrabugetară a Părintelui Vasile Sava pentru orele de drept bisericesc predate la Academia Teologică Ortodoxă din Cluj, 28 mai 1933. ..	162
Doc. 42. Decizia de hirotesie a Părintelui Vasile Sava ca protoiereu stavrofor, cu prilejul sfințirii Catedralei eparhiale din Cluj, 5 noiembrie 1933.	163
Doc. 43. Decizia de remunerare extrabugetară a Părintelui Vasile Sava pentru orele de drept bisericesc predate la Academia Teologică Ortodoxă din Cluj, 23 iunie 1934.	163
Doc. 44. Decizia de remunerare a Părintelui Vasile Sava pentru gestionarea și exploatarea fondului forestier al episcopiei, 23 iunie 1934.	164

Doc. 45. Decizie ministerială cu privire la interdicția de cumul de funcții pentru aparatul administrativ eparhial, 15 septembrie 1935.	164
Doc. 46. Solicitarea consiliului profesoral al Academiei Teologice pentru continuarea suplinirii orelor de drept bisericesc de către Pr. Vasile Sava, 23 septembrie 1935.	165
Doc. 47. Decizie ministerială cu privire la suplinirea orelor de drept bisericesc de către Vasile Petrașcu, 4 februarie 1939.	165
Doc. 48. Raportul general al Rectoratului pe anul școlar 1940-1941 și activitatea didactică în timpul ocupației horthyste, 13 iunie 1941.	166
Doc. 49. Raportul general al Rectoratului pe anul școlar 1941-1942 și activitatea didactică în timpul ocupației horthyste, 19 octombrie 1942.	173
Doc. 50. Proces verbal al Adunării generale ordinare a Băncii Agrare din Cluj, 19 iunie 1944.	182
Doc. 51. Decizia de numire a Părintelui Vasile Sava ca vicar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, 23 august 1946.	183
Doc. 52. Expirarea mandatului de rector al Părintelui Prof. Ioan Pașca și propunere de nou rector al Academiei Teologice din Cluj, 25 mai 1946.	184
Doc. 53. Proces verbal al Consiliului Eparhial pentru propunerea noului rector al Academiei Teologice din Cluj în persoana lui Liviu Galaction Munteanu, 19 iunie 1946.	184
Doc. 54. Decizia de numire a noului rector al Academiei Teologice din Cluj în persoana Părintelui Liviu Galaction Munteanu, 20 iunie 1946.	185
Doc. 55. Certificat emis Părintelui Vasile Sava cu privire la contribuțiile financiare la fondul de pensii pentru perioada 1912-1921, 13 septembrie 1946.	186
Doc. 56. Proces verbal al Consiliului profesoral al Academiei Teologice din Cluj prin care Pr. Liviu Galaction Munteanu refuză noua numire de rector, 27 septembrie 1946.	186
Doc. 57. Proces verbal al Consiliului profesoral al Academiei Teologice din Cluj pentru exprimarea votului cu privire la numirea de rector, 1 noiembrie 1946.	187
Doc. 58. Refuzul Părintelui Liviu Galaction Munteanu de acceptare a numirii de rector, 1 noiembrie 1946.	188
Doc. 59. Răspunsul Consiliului Eparhial față de refuzul Părintelui L. G. Munteanu și numirea Părintelui V. Sava ca rector al Academiei Teologice, 6 noiembrie 1946.	189
Doc. 60. Înștiințarea Ministerului Cultelor cu privire la refuzului Părintelui L. G. Munteanu și numirea Părintelui V. Sava ca rector al Academiei Teologice, 6 noiembrie 1946.	189
Doc. 61. Decizia Ministerului Cultelor de recunoaștere a Părintelui Vasile Sava în postul de vicar eparhial, 18 noiembrie 1946.	190
Doc. 62. Înștiințarea Ministerului Cultelor cu privire la numirea Părintelui Vasile Sava ca rector al Academiei Teologice din Cluj, 17 ianuarie 1947.	190
Doc. 63. Cererea de recunoaștere a vechimii în câmpul muncii adresată Ministerului Cultelor în vederea pensionării Părintelui Vasile Sava, 9 iunie 1948.	190
Doc. 64. Decizia Ministerului Cultelor de recunoaștere a Părintelui Vasile Sava în funcția de rector al Academiei Teologice din Cluj, 20 mai 1947.	191

Doc. 65. Cerere de pensionare a Părintelui Vasile Sava în baza vechimii în câmpul muncii, 9 iunie 1947.....	191
Doc. 66. Cererea adresată Ministerului Cultelor în vederea prelungirii termenului de pensionare a Părintelui Vasile Sava, 9 iunie 1947.....	192
Doc. 67. Cerere adresată de Pr. Vasile Sava pentru recunoașterea vechimii în vederea pensionării, 9 iunie 1947.....	192
Doc. 68. Cerere adresată de Pr. Vasile Sava în vederea pensionării la limită de vârstă, 15 noiembrie 1947.....	193
Doc. 69. Solicitarea Eparhiei Clujului către Ministerul Cultelor pentru pensionarea Părintelui Vasile Sava și recunoașterea activității sale în câmpul muncii, 15 noiembrie 1947.	193
Doc. 70. Adresă a Eparhiei Clujului către Ministerul Cultelor cu privire la documentele necesare în vederea pensionării Părintelui Vasile Sava, 5 decembrie 1947.	194
Doc. 71. Solicitarea Eparhiei Clujului către Ministerul Cultelor de îndreptare a erorii de tipar din Monitorul Oficial cu privire la anul pensionării Părintelui Vasile Sava, 18 decembrie 1947.....	194
Doc. 72. Decizie de pensionare a Părintelui Vasile Sava emisă de Casa Generală de Pensii, 15 ianuarie 1948.	195
Doc. 73. Decizia Ministerului Cultelor cu privire la îndreptarea erorii din publicarea deciziei de pensionare a Părintelui Vasile Sava, 22 ianuarie 1948.	195
Doc. 74. Decizie de rectificare a datei de pensionare a Părintelui Vasile Sava, 2 februarie 1948.....	196
Doc. 75. Solicitarea de numire a unui nou rector după pensionarea Părintelui Vasile Sava ca rector al Academiei Teologice din Cluj, 23 iunie 1948.....	196
Doc. 76. Decizie de numire a Părintelui Liviu Galaction Munteanu în funcția de rector al Academiei Teologice din Cluj, 23 iunie 1948.	197
Doc. 77. Decizia ministerială de fixare a cuantumului financiar al pensiei Părintelui Vasile Sava, 14 ianuarie 1949.	197
Doc. 78. Notă informativă a D.R.S.P. Cluj cu privire la Adunarea eparhială a Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, 31 martie 1949.....	198
Doc. 79. Notă informativă a Securității cu privire la participarea Părintelui Vasile Sava la Adunarea eparhială, 28 mai 1949.....	199
Doc. 80. Notă informativă a Securității cu privire la participarea Părintelui Vasile Sava la Adunarea Național Bisericească, 13 iunie 1949.	200
Doc. 81. Notă informativă a Securității cu privire la detenția Părintelui Vasile Sava, 23 ianuarie 1950.	201
Doc. 82. Notă informativă a agentului „Bogdan Ioan” cu privire la legăturile dintre Pr. Vasile Sava și Pr. Liviu Galaction Munteanu, 16 februarie 1950.	202
Doc. 83. Decizie de numire a Părintelui Vasile Sava ca arhivar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului 12 iunie 1951.	203

Doc. 84. Adresă a Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului către Ministerul Cultelor în vederea recunoașterii Părintelui Vasile Sava ca arhivar la Centrul Eparhial, 13 iunie 1951.	204
Doc. 85. Notă informativă a agentului „Ion” cu privire la participarea Părintelui Vasile Sava la Adunarea Național Bisericească, 3 noiembrie 1951.	204
Doc. 86. Notă informativă a agentului „Ion” cu privire la participarea Părintelui Vasile Sava la Adunarea eparhială, 20 mai 1952.	205
Doc. 87. Notă informativă a agentului „Ion” cu privire la participarea Părintelui Vasile Sava la Adunarea Național Bisericească, 18 iunie 1952.	206
Doc. 88. Notă informativă a agentului „Munteanu Petru” cu privire la afirmațiile Părintelui Vasile Sava, 26 februarie 1954.	208
Doc. 89. Notă informativă a agentului „Ion” cu privire la Părintele Vasile Sava și detenția sa, 4 martie 1954.	209
Doc. 90. Notă informativă a agentului „Ion” cu privire la legăturile dintre Pr. Vasile Sava și PS Nicolae Colan, 19 mai 1954.	210
Doc. 91. Decizia de recalculare a pensiei Părintelui Vasile Sava, 6 mai 1954.	211
Doc. 92. Memoriul Părintelui Vasile Sava cu privire la întreaga sa activitate în Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului în vederea majorării pensiei, 17 octombrie 1955.	211
Doc. 93. Răspunsul Centrului Eparhial la memoriul Părintelui Vasile Sava cu privire la întreaga sa activitate în vederea majorării pensiei, 17 octombrie 1955.	212
Doc. 94. Adresă a Părintelui Vasile Sava către Preafericitul Patriarh Justinian în vederea majorării pensiei, 22 iulie 1957.	212
Doc. 95. Adresa Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului către Preafericitul Patriarh Justinian în vederea majorării pensiei Părintelui Vasile Sava, 24 iulie 1957.	213
Doc. 96. Răspunsul Cancelariei Sf. Sinod cu privire la memoriul Părintelui Vasile Sava în vederea majorării pensiei, 7 august 1957.	213
Doc. 97. Memoriul Părintelui Vasile Sava cu privire la întreaga sa activitate în Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului în vederea majorării pensiei, 6 februarie 1958.	214
Doc. 98. Referatul Părintelui Liviu Galaction Munteanu cu privire la remunerarea Părintelui Vasile Sava pentru activitatea sa în cadrul Episcopiei Clujului, 6 iunie 1958.	217
Doc. 99. Hotărârea Permanenței Consiliului Eparhial de retribuire financiară a Pr. Vasile Sava pentru întreaga sa activitate în Eparhia Clujului, 13 iunie 1958.	218
Doc. 100. Decizia ministerială de recunoaștere a încetării din funcția de arhivar a Părintelui Vasile Sava, 30 iunie 1958.	219
Doc. 101. Solicitarea Părintelui Vasile Sava cu privire la atribuirea bucătăriei disponibile, 21 martie 1959.	219
Doc. 102. Răspuns către Pr. Vasile Sava cu privire la atribuirea bucătăriei disponibile, 29 septembrie 1959.	219
Doc. 103. Cererea Părintelui Vasile Sava către Episcopia Clujului pentru emiterea unei adeverințe cu privire la salarizarea vicarului eparhial, 31 martie 1960.	220

Doc. 104. Adeverință către Pr. Vasile Sava cu privire la salarizarea vicarului eparhial, 31 martie 1960.	220
Doc. 105. Memoriul Părintelui Vasile Sava cu privire la întreaga sa activitate în Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului în vederea majorării pensiei, 4 aprilie 1960.	221
Doc. 106. Adresa Episcopiei Clujului către Patriarhul României cu privire la memoriul Părintelui Vasile Sava, 14 aprilie 1960.	226

PARTEA A III-A

OPERA PĂRINTELUI PROF. DR. VASILE SAVA — STUDII ȘI ARTICOLE	229
Dezvelirea soldatului român din Târgu Mureș	229
Poporul și conducătorii	233
Ierarhia morală	235
Sistem și practică	237
La ziua eroilor. Cuvântare rostită la 9 iunie 1932	242
Biserica și Statul	245
Întru mulți ani Stăpâne!	260
Nașterea Domnului	262
Sfințirea bisericii din Cupșeni	264
Hristos a înviat	268
Noul Testament	270
O lege necesară	272
Să învie Dumnezeu!	275
Statutul organic șagunian (idei dintr-o conferință)	277
Critorii Eparhiei Kolozsvár (Clujului)	281
Emanoil Gojdu	283
Prot. Ion Goron — o viață de preot	287
Cum s-a zidit catedrala noastră	289
Episcopul Nicolae în scaunul vlădicesc	293
Șaptezeci de ani de la moartea Mitropolitului Andrei baron de Șaguna	299
Renașterea	305
Marea întrebare a nașterii Mântuitorului	307
Biserica Ortodoxă și democrația	309
Dr. Ion Mateiu	312
Democrație în fapte	314
Doctor Sebastian Stanca	317
Zece ani de păstorie rodnică	319
CONCLUZII	325
BIBLIOGRAFIE	329